
OPPSUMMERING AV GRUPPEARBEID OM REGIONREFORMA

Notat 30.12.2008

**Jørgen Amdam
Høgskulen i Volda**

INNHALD

Innleiing.....	4
Sesjon 1: Samhandling departement – fylkeskommune og forholdet til regionale partnerskap.....	5
Deltakarane sine vurderingar av samarbeid og partnerskap	6
Grunnlag - partnerskapsomgrepet	6
Grunnlag - kunnskap.....	6
Grunnlag - reformgjennomføring	6
Statens rolle – regional stat	6
Statens rolle – regional ulikskap.....	7
Statens rolle - KRD.....	7
Statens rolle – forplikting og dialog	7
Fylkeskommunens rolle - oppgåver.....	8
Fylkeskommunens rolle - skreddarsaum.....	8
KS si rolle.....	9
Vertikale partnerskap – samarbeid mellom nivå	9
Horisontale partnerskap og samarbeid.....	9
Prosess.....	10
Konsultasjonsordninga.....	10
Deltakarane sine vurderingar av erfaringar og utfordringar	10
Erfaring	10
Roller.....	11
Arenaer	11
Avtalar.....	12
Folkehelse	12
Sesjon 2: Næringsutvikling, forskning og utdanning – nye virkemidler – nye muligheter.	13
Muligheiter	14
Samspel	14
Regionalt forskingsfond - forskning	14
Fagskoler.....	15
Læring	15
Innovasjon Norge	16
VRI.....	17
Rammevilkår, arbeidsformer, virkemiddel	17
Ressursar	17
Arbeidsformer.....	17
Virkemidlare.....	18
Utfordringer.....	18

Sesjon 3: Regional planstrategi – muligheter for utviklingen av samhandling mellom departement og fylkeskommuner.....	19
Utfordringar.....	20
Samordning - planstrategi	20
Sams verkelegheitsoppfatning.....	20
Oppfølging – lojalitet til planstrategi.....	20
Muligheter.....	21
Regional politikk – fylkeskommunens utviklingsrolle	21
Stat	21
Kommune	22
Regionale partnerskap.....	22
Samarbeid mellom nivå	22
Samhandling:.....	22
Fylke – kommune – regionale aktører	22
Stat - fylke	23
Forventningsbrev	23
Fylkesmannen.....	23
Folkehelse	24

Innleiing

I november 2008 blei det halde 5 dialogmøte mellom tenestemenn i involverte departement og på fylkesnivå. Eg var leiari på desse møta som i tillegg til foredrag frå sentrale aktørar på begge nivå, inneheld gruppearbeid med deltaking på tvers av nivå og sektorar. I kvar gruppe stilte eit av dei samarbeidande departementa med sekretær og som hadde som oppgåve å rapportere om gruppene sine prioriteringar og hovudpunkt i den påfølgjande diskusjonen.

For å få eit meir strukturert bilde av diskusjon og konklusjonar har eg bearbeidd rapportane frå gruppene i dette notatet. I kvar av dei 5 dialogmøta var det tre seksjonar:

- Sesjon 1: Samhandling departement – fylkeskommune og forholdet til regionale partnerskap
- Sesjon 2: Næringsutvikling, forskning og utdanning – nye virkemidler – nye muligheter.
- Sesjon 3: Regional planstrategi – muligheter for utviklingen av samhandling mellom departement og fylkeskommuner.

Notatet er organisert i tre delar, ein del for kvar seksjon. Til kvar seksjon var det utarbeidd ei kort orientering og formulert spørsmål som blei oppfatta som dei mest sentrale. Denne orienteringa med spørsmål innleiar kvar av oppsummeringane her.

I kvar av seksjonane var det minst to grupper og som med grunnlag i eigen gruppediskusjon presenterte prioriterte vurderingar til plenumdrøfting i kvar seksjon. Med grunnlag i gruppepresentasjonane og påfølgjande diskusjon i samla sesjon framstilte seksjonsleiar og sekretær ei oppsummering som blei presentert i plenum. Dette materialet er grunnlaget som sekretærene brukte i si rapportering og som dette notatet byggjer på.

Som venteleg er med 15 rapportar, 5 for kvar seksjon så er det lite sams struktur. I utgangspunktet var håpet at spørsmåla stilt til kvar av seksjonane skulle fungere organiserande. Men som så ofte skjer i gruppearbeid er det deltakarane sine eigne fokus som styrer prosessen og prioriteringane, noko som gjer at det er betydeleg overlapping i kva dei ulike seksjonane har vorte oppteken av. Like eins var det vanskeleg å sjå nokon struktur i svara.

Mi oppgåve har vorte å ”manipulere” svara innanfor kvar seksjon. Så langt det har vorte mogleg har eg halde meg til spørsmåla formulert for gruppearbeida, deretter forsøkt å slå saman nokolunde like svar i ”kluster”. Gjennom denne bearbeidinga håper eg å få fram eit meir oversiktleg bilde av kva deltakarane var oppteken av. Ut over denne sorteringa og å gi overskrifter til kvar gruppe, har eg ikkje gjort tilføyningar eller vurderingar her, svara talar for seg sjølv.

Dette notatet i lag med eit tilsvarande notat som byggjer på eit enkelt spørjeskjema utdelt til deltakarane, er ein del av grunnlaget for mi oppsummerande og tilrådande vurdering til KRD.

Sesjon 1: Samhandling departement – fylkeskommune og forholdet til regionale partnerskap

En viktig del av fylkeskommunenes arbeid med regional utvikling skjer gjennom samarbeid betegnet som regionale partnerskap med statsinstitusjoner, kommuner, næringsliv og organisasjoner. Denne arbeidsformen sikrer bred regional forankring som gir bedre grunnlag for gjennomføring og resultater. Siden deltakere og deres institusjoner har ulike rammevilkår og arbeidsmåter stilles det store krav til direkte kommunikasjon, gjensidig tillit, at aktørene har tilstrekkelige fullmakter, at det utvikles handlingsskapende samarbeid og at det er stor fleksibilitet i organisering, finansiering m.m. ut fra lokale og regionale forhold og utfordringer. Slike arbeidsmåter kan være en stor utfordring for forvaltningen på alle nivå. Fylkeskommunene og departementene må fra 2010 utvikle samhandling på områder hvor fylkeskommunene får nye oppgaver (bl.a. øvrige riksveger, Innovasjon Norge, regionale forskningsfond). Disse og andre utviklingsoppgaver kan best løses om det er god dialog innen og mellom styringsnivåene. Erfaringer og utfordringer i partnerskapsarbeidet vil derfor bli diskutert, og sett i forhold til samhandlingen og arbeidsdelingen som må utvikles mellom departementene og fylkeskommunene.

Sentrale spørsmål til sesjonen kan være:

- **Samarbeid og partnerskap.** Hvordan kan departementene og fylkeskommunene samarbeide for å nå nasjonale og regionale mål? Hvordan balansere hensynet til regional handlefrihet og gjennomføring av nasjonal politikk?
- Hvilke **erfaringer og utfordringer** ser fylkeskommunene og departementene i forhold til samhandlingen som må utvikles mellom departementene og fylkeskommunene, og fylkeskommunene og regionale statsinstitusjoner sett i lys av arbeid i partnerskap?

Deltakarane sine vurderingar av samarbeid og partnerskap

Grunnlag - partnerskapsomgrepet

- Hva mener vi med partnerskap – når er det egnet å bruke og når ikke?
- Partnerskap som frivillig arbeidsform versus vertikal dialog/samhandling
- Partnerskap: behov for begrepsavklaring, likeverdighet og forankring hos partene.
- Bør skille samhandling og partnerskap
- Partnerskapet må bygge på tillitt og likeverd, gitt det som faktisk er mulig.
- Begrepet partnerskap har blitt ”utvannet” og mistet mye av sin gjennomslagskraft i Nordland FK sitt tilfelle
- Partnerskapsavtaler. Vil det at begge parter forhandler medføre sterkere styring?
- Hva skal vi samarbeide om og hva ikke – nødvendig med rolleavklaringer
- Rolleavklaring på regionalt nivå knyttet til partnerskapsbegrepet.
- En bør søke å finne nye måter å samarbeide på og nye måter å nå målet på enn ved for eksempel direktiver. Forslag er avtaler som ikke juridisk bindende og nye måter å diskutere på for å finne ut om det jobbes i samme retning.
- Tildelingsbrevproblematikken – Forventningsbrev fra det nasjonale nivå til det regionale

Grunnlag - kunnskap

- Kunnskap om hverandre for å oppnå felles virkelighetsforståelse
- Behovet for kunnskap om hverandres situasjon og beslutningssystemer er en forutsening for at samordninger og samarbeidet skal fungere.
- Begrenset kunnskap i stat og departement om fylkeskommunal virksomhet

Grunnlag - reformgjennomføring

- De mulighetene som er kommet er det dynamikk i. Det er to måter å starte samarbeidet sitt på, enten å se det som et steg tilbake eller starte med det som finnes. Dagens reform gjør noe. Der det er naturlig med en utvikling vil dette skje, uten at det krever politisk omkamp.
- Ansvarsreformen – ressursoverføring
- *Tar tak i den situasjonen som er nå! Ikke la det gå seg til*
- *Hvis dialogen skal endres må det tas tak nå!*
- *KRD bør samordne – men KRD har ikke vetorett*

Statens rolle – regional stat

- Ser behov for noe overordnede avklaringer fra staten, særlig i forholdet til regional stat.
- Stort behov for bedre politisk dialog på samferdselsområdet. God administrativ dialog i dag.
- Staten er fragmentert
- Regional stats rolle i partnerskapene og i styringsdialogen
- Det snakkes ofte om den fragmenterte stat uten at det helt vites hva det siktes til. Her er det behov for eksempler.
- ” Staten kan instruere sine etater til engasjere seg tydeligere på det regionale nivå enn hva tilfellet ofte er i dag.

- En ide er å gi større fullmakter til regionale statsorganer, kombinert med økt krav om samarbeid

Statens rolle – regional ulikskap

- Staten må godta ulike regionale løsninger. FK opplever ulike løsninger som vanskelig i møte med staten.
- I samhandlingen mellom forvaltningsnivåene er det behov for regional skreddersøm – løsningen av oppgaven må løses innholdsmessig tilpasset den enkelte fylkeskommunene. Som en del av skreddersømmen må fylkeskommunene få påvirke nasjonale føringer. Staten må gi fra seg fagligheten - fylkeskommunene behandles i dag for likt og de geografiske/regionale fortrinnene fanges ikke opp.
- En utfordring for departementene er å finne ut hva som skjer ute i regionene

Statens rolle - KRD

- Departementene må samordne seg og KRD bør ta en mer koordinerende rolle.
- Vurdere midler fra 60 posten over til inntektssystemet. Det kan være interessant med en lov, og det ses ikke som et problem at dette kan medføre at midler benyttes til mer prioriterte områder som vei og skole (Lov om regional utvikling).
- Det er forventninger om at KRD skal samordne, men det er viktig å være klar over at KRD ikke har et slikt mandat. Det ble vist til konsultasjonsordningen, og stilt spørsmål ved om den benyttes.
- Forholdet mellom KRD og MD som samordningsaktører for staten ovenfor FKene blir avgjørende å analysere i det kommende år
- (KRD): samordningsenheter vs. Fagekspert eller generalister vs. Sektorer. Det å stille de riktige spørsmålene som går på tvers, både innen Stat og FK, kan ikke undervurderes.
- Fylkeskommunene vil gjerne ha bilaterale samtaler, gjerne med hvert departement. Det er ønske om at KRD har en samordningsrolle på vegne av departementene.

Statens rolle – forpliktning og dialog

- Forpliktelser – hvordan kan vi tenke nytt rundt dette. Ikke mulig å få endret på det ettårige budsjettssystemet, men hvordan kan vi jobbe langsiktig innenfor ettårige budsjettjul. Her kan det være spennende å studere ny muligheter. F.eks. Bli enige om politikkkutforming/hovedprioriteringer, ikke budsjett.
- Bør ha dialog i forkant av at nasjonale rammer legges, jf regional planstrategi
- Forventningsbrev er ikke en god måte å innlede et samarbeid på. En intensjonsavtale vil kunne inneholde mye av det samme. Fylkeskommunene vil ikke ha bokholderi.
- På miljøområdet legges det opp til nye samarbeidsmetoder som går fra detaljstyring til mer regional selvstyring. På dette området er det behov for dialog.
- Det oppleves at et mål med forvaltningsreformen er å få til en bedre dialog. Samtidig er det viktig å erkjenne at noen kan sitte med formelt mer makt. Departementene bør ikke gå hardt ut med detaljstyring. Dette vil ikke føre til godt samarbeid.
- Fylkeskommunene har ikke hatt tradisjon for kontakt med alle departementene. De ganger en har møttes, har det gjerne vært formelle møter. Nærmere kontakt vil være en fordel.
- Innovasjon Norge vil komme til få TO eiere, ikke 19 FK'er og departementer
- *Staten må samordne seg bedre*”.

- Man må fra statlig nivå kunne bli dyktigere til å *samordne* seg på tvers av sektorer og arbeidsfelt.

Fylkeskommunens rolle - oppgaver

- Det er viktig å ta utgangspunkt i at fylkeskommunene skal bestå, og at forvaltningsreformen er et uttrykk for dette.
- Viktig at for legitimiteten til FK at alle får økonomiske muskler til å drive regional utvikling, jf. begrenset bevilgning til sentralfylkene.
- Staten må være aktive i å styrke FKs legitimitet, belønningsordningen overfor kommunene er et eksempel på undergraving av FKKs legitimitet.
- Kompetansen i FK må styrkes – for å sikre legitimitet.
- Handlingsrommet som faktisk eksisterer i FK bør utnyttes i større grad – jf. Eks. Fra Hedmark.
- Og igjen - FK har større handlingsrom enn de tror - bruk det! Stå for avgjørelsene som tas – og ansvaret som følges – ikke løpe til staten hver gang det er noe problem eller skyld på for lite penger.
- Stort behov for at FK selv ser på hvordan de arbeider internt, og ikke minst på en del oppgaver hvordan FK skal samarbeide seg i mellom (f.eks. IN og regionale forskningsfond).
- *Synspunkter fra statlig nivå*: Fylkesmennene løser i dag ikke sine oppgaver på samme måte rundt om i landet, til tross for at departementene forsøker å få det til. Fylkeskommunene utnytter ikke det handlingsrommet som ligger i plan- og bygningsloven, håper at fylkeskommunene utnytter endringene i plan- og bygningsloven bedre. Spørsmål fra fylkeskommunene hvilket handlingsrom det her siktes til.

Fylkeskommunens rolle - skreddarsaum

- Det var enighet fra fylkeskommunene om at de bør ta lederrollen i det regionale utviklingsarbeidet.
- Regionale fortrinn gir behov for skreddersøm i samhandlingen/styringen med nasjonalt nivå
- Helhetlig fylkeskommunal politikk
- Fylkeskommunene bør gi tilbakemelding om hvordan de vil styres, og videreformidle dette til KRD.
- For fylkeskommunene er ”skreddersydd søm” å foretrekke. Det er viktig å kunne skille mellom de ulike fylkeskommunene og finne avtalenivå på fylkesnivå og ikke alltid på nasjonalt nivå.
- Det er viktig for fylkeskommunene å ta det handlingsrommet de får, samtidig er det viktig at staten må opptre på andre/nye måter enn før.
- Fylkeskommunene er ulike. De vil ikke ha det samme tildelingsbrevet fra KRD, og ikke fra hvert departement.
- FK blir autonome (ansvarlige) på enkelte tema, f.eks. Regionale forskningsfond – ikke behov for dialog da FK kan klare seg uten dialog med staten. (stor uenighet om dette).
- Der FK har autonomi – nedprioritere dialog i følge KS. Det var stor uenighet om dette synspunktet.

KS si rolle

- KS skal ikke snakke på vegne av fylkeskommunene, dette klarer fylkeskommunene selv. Medlemmene har ikke avgitt noen suverenitet til KS. KS må brukes til det de er satt til og ikke noe annet.
- *Fylkeskommunene vil opptre på egne vegne, ikke via KS*
- Fylkeskommunene vil selv være partner i partnerskapet, og ikke via KS. KS er en arbeidsgiverorganisasjon.
- KS-FK – avklare sitt forhold

Vertikale partnerskap – samarbeid mellom nivå

- Bør departementene delta mer?
- Tildelingsbrev/statlige signaler: hjemmel for å lede regionale partnerskap.
- La sakene få gå til det politiske systemet – ta vare på det politiske systemet.
- Det legges opp til partnerskap og likeverd. Det er likevel viktig å samarbeide i forståelse av at vi i praksis har ulik makt. For fylkeskommunene vil det være interessant å jobbe direkte opp mot departement/direktorat på noen områder. Det kan være behov for avklaringer av rammene for myndighetsutøvelse.
- Det er viktig å ta med fylkeskommunene i dialog fra begynnelsen av.
- Fylkeskommunene vil ikke ha forventningsbrev, men intensjonsavtale.
- Det er viktig at departementet tar med fylkeskommunene i forkant. Det må snakkes før det skrives.
- Det er viktig å se nye måter å samarbeide med departementene på. Å gjøre noe nytt vil gi implementeringen av forvaltningsreformen en god start.
- *Dialog mellom stat og FK*: FKene uttrykte en skepsis mot direktoratenes rolle.
- Utfordringen blir å finne felles overordnede løsninger og problemstillinger på tvers av nivåene. Kan gjøres gjennom nye regionale planprogrammer. Pr.dags dato er det kun FK som er forpliktet til denne. Blir viktig å finne en felles forpliktelse (Nordland).

Horisontale partnerskap og samarbeid

- Men viktig å huske at det her er store muligheter for mye lokalt og regionalt initiativ (jf. Johnsen poeng i innledningen).
- Politikernes rolle blir utydelig når vi arbeider i partnerskap. Viktig å ta hensyn til politiske «behov».
- Viktig også å huske på forpliktelser mellom FK og kommunene i forhold til planlegging.
- Fylkeskommunene bør prioritere få/viktige partnerskap for det er en ressurskrevende arbeidsform.
- Et samarbeid mellom fylkeskommunene kan funke, men det er uklart hvordan dette skal skje.
- Det har tidligere vært fokus på at kommunene og fylkeskommunene må dra i samme retning. Det ble stilt spørsmål ved om det skjer noe på dette området. Det ble her vist til at fylkeskommunene og kommunene har sine egne oppgaver, og at fylkeskommunale oppgaver er annerledes enn de kommunale.
- *Regionale partnerskap*: Tidligere har Nordland FK har jobbet tett med den regionale staten. Gradvis har dette samarbeidet blitt verre og lite forpliktende, sett med FK sine øyne
- En forutsetning for et regionalt partnerskap er at det må finnes et visst handlingsrom
- Partnerskap er ulikt fra fylke til fylke. Ulikheter i forventninger og arbeidsformer regionalt.

Prosess

- Bør gjøre en statusgjennomgang av eksisterende arenaer (konsolidering) kunne ut i ”kalender” for møteplasser (alle aktører har samme tidsrammer, klare og forutsigbare møtepunkter i et årshjul)
- Utvikle bevissthet om forpliktelser i forhold til egen organisasjon. Med hvilket mandat møter man med?
- Bevissthet om læringsløyfen. Hvordan formidle kunnskap og erfaring vertikalt og horisontalt.
- ”Språkadferd” (samforståelse av hva man legger i begrepet partnerskap, folkehelse osv)
- Partnerskapene som samhandlingsarena – hvordan utvikles videre?
- Ønskelig med dialog om utvikling av politikken, ikke bare implementering. Ønskelig med faste politiske møter.
- Bør fokusere på samhandling mellom stat og fylkeskommune
- Fylkeskommunene er ulike, og det ble stilt spørsmål ved hvordan man skal kunne se hver enkelt. Med hensyn til delt eierskap til IN ble det oppfordret til å holde mindre møter framfor et møte med alle fylkeskommunene.
- Nå er vi der i reformen at det er på tide å gå videre i samarbeidet. Det verste som kan skje er at ting bare går seg til. Det har skjedd en endring, og alle vil tjene på om man går videre. Det er viktig at alle parter er enige om hvordan man skal gå videre. Å synliggjøre forventninger til hverandre er en måte å begynne dialogen på.
- *Synliggjøre forventninger til hverandre, hva en ikke vil ha, hva en forventer*
- *Partnerskap fungerer ulikt fra fylke til fylke, spesielt partnerskap på ledernivå*
- Samkjøre regionale planstrategier med nasjonale strategiske satsninger (for eksempel NTP).

Konsultasjonsordninga

- Konsultasjonsordningen bør videreutvikles slik at den tilpasses FK i større grad.
- Bruke mulighetene slik den framstår i dag, ta initiativ
- Utvides tematisk – flere departementer?
- Utmerket forum for å diskutere på tvers
- Bygge på regional planstrategi
- Hvor ligger det nye? – særlig ny planlov gir store muligheter.
- For fylkeskommunene gir ikke konsultasjonsordningen den skreddersøm som en ønsker. Det er lite fokus fra fylkeskommunene i denne ordningen, og det vites lite om hva som faktisk blir konsultert.
- Kontaktkonferansen blir derfor ofte en overordnet og lite innholdsrik arena

Deltakarane sine vurderingar av erfaringar og utfordringar

Erfaring

- Viktig å etablere en felles virkelighetsforståelse.
- Hva er det beste for Norge AS – må være en overordnet rettesnor – men selvfølgelig regionale tilpasninger til utformingen av virkemidler.
- Direkte kontakt er viktig – snakke før vi skriver. Men hvis departementene skal kunne diskutere mer åpent, er det også avgjørende at dette ikke blir «misbrukt» i neste omgang. Enklere å diskutere analyser, situasjonsbeskrivelse m.m. enn å diskutere

mulige løsninger. Da er en avhengig av politisk forankring. Det er altså viktig å ha respekt for hverandres roller, arbeidsformer og mandat.

- Relativ enighet om at det er behov for kunnskap om hverandre. Det kan for eksempel gjøres gjennom hospitering. Departementene trenger blant annet kunnskap om arbeidet i partnerskapene, viktig når det skal tas valg av tiltak etc. Kunnskap også viktig for felles målforståelse.
- *Synspunkter fra fylkeskommunalt nivå:* Behov for fylkeskommunene å få vite hva som ligger i oppgavene som skal overføres før vi kommer til 2010, det er nå ikke klart på alle områder, og må klargjøres før det skal samarbeides. Fylkeskommunene må få fullmakt til å løse oppgavene slik de mener er best.
- Dialog viktig når det gjelder utviklingsmidler, spesielt i forhold til andre departementers budsjettmidler har betydning for regional utvikling.
- Ressurser (kompetanse + penger)
- Det er viktig å se endringene i et langsiktig perspektiv. Det er ulike oppfatninger om forvaltningsreformen, men dersom man ergrer seg for mye over det man ikke fikk, bidrar dette fort til et surt klima. Det er viktig å gripe det handlingsrommet som følger av forvaltningsreformen og utvikle dette.
- Politisk viktige oppgaver, som for eksempel riksveier, innebærer ikke at andre oppgaver ikke er viktige. Det kan også være overføringsverdier fra veiområdet til andre områder.
- Det ble stilt spørsmål ved om fylkeskommunene på landbruksområdet har fått feil oppgaver. Med hensyn til hva de er gode på synes det mer naturlig å få ansvar for BU-midlene. Det er viktig å se dette i sammenheng med spørsmålet om fylkeskommunene bør gjøre mer på andre områder.
- Det kan være et problem at ressurser ikke alltid følger oppgaver, samtidig må det gjøres prioriteringer innad i fylkeskommunene.
- Det er en positiv holdning i gruppen. Det er viktig å gripe de mulighetene som forvaltningsreformen gir. Gi partnerskap en mulighet! (ikke bokholderi)

Roller

- Samforståelse av roller og funksjon til de enkelte aktører – bidrar til tillit
- Åpenhet, ikke mistenkeliggjøring når man inngår dialog. Snakk først – skriv etterpå
- Tips til departementene: utnytt de regionale møteplassene som finnes, eksempelvis fylkeskommunale kollegier, møt opp!
- Tips til fylkeskommunene: det ligger stor handlefrihet allerede – utnytt handlingsrommet!
- Tips til KS: må ikke opptre som ”konkurrent” til fylkeskommunene
- Behov for rolleavklaring mellom ulike aktører: stat – regional stat – fylkeskommune for å oppnå/klargjøre regionalt handlingsrom

Arenaer

- Viktig å være tydelig på hensikten med de ulike arenaer, slik at en for gjort nødvendige forberedelser og har med seg nødvendig mandat.
- Departementene bør samordne seg (noe bedre) for å unngå for mange arenaer - som tar mye tid.
- Hovedpoeng å videreutvikle eksisterende arenaer. Vi kan ikke få for mange arenaer – ting tar tid.
- Videreutvikle eksisterende arenaer – men også vurdere hvor det evt. er behov for nye, jf. IRIS- prosjektet.

- Eksempel: SMAT – fra Hedmark- forpliktende plan for arealbruk på Hedmark. - Binder aktørene.
- Utvikle møtearenaer knyttet til regionale planstrategier. Ønskelig å diskutere hvor ansvaret for de ulike arenaer bør ligge.
- Utvikle nye arenaer for samhandling
- Det kan bli for mange *dialogarenaer* både horisontalt og vertikalt. Ha et kritisk øye på ulike fora sitt formål og relevans
- *Arenaer for dialog*: Det er avgjørende å få mer kunnskap om hverandre. Finne læringsarenaer mellom likeverdige parter.
- *Arenaer for gjensidig dialog og læring*. Være bevisst på antall arenaer og innhold.
- Bruk av regional planstrategi som dialogarena

Avtalar

- Ønskelig med forpliktende avtaler knyttet til regional planstrategier. Planverktøyet blir viktig i framtiden. Tydeliggjøring av nasjonal politikk er det store forventninger til.
- Mål: Frivillige forpliktelser – jobbe fram konsensus - unngå innsigelser.
- Ved større investeringer – KS1 regime. Utvikle den politiske diskusjonen rundt dette arbeidet.
- Dersom partnerskapsavtaler medfører sterkere styring, er dette i tilfelle en avtale som fylkeskommunene selv har vært med på å utforme og som de har valgt å gå inn i. Det vil også avhenge av hva man ønsker å oppnå, og se dette som en gi/ta situasjon. Samtidig er det viktig å ta innover seg at kostnadene ikke må overstige nytten (partnerskap vs. intensjonsavtale). Fylkeskommunene har stor respekt for fylkestinget. Må tenke på dette mht utforming av avtaler.
- Et synspunkt er at fylkeskommunene har klart seg godt uten avtaler på områder før, og at en ikke nå må dra i gang et omfattende avtalesystem. Det ses som nok med de føringer som følger av statsbudsjettet. Et annet synspunkt er at det har vært avtaler på ulike områder, men at de er kalt ulike ting.

Folkehelse

- Hvordan er krav fra departementet om datainnsamling sett i forhold til regional handlingsfrihet?
- Viktig ikke å starte et samarbeid med pålegg.
- Folkehelse et viktig politisk område.

Sesjon 2: Næringsutvikling, forskning og utdanning – nye virkemidler – nye muligheter.

Fylkeskommunene får ansvar for oppgaver innenfor områdene til bl a NHD, KD, LMD og FKD. I tillegg har fylkeskommunene allerede ansvar for regionale utviklingsmidler fra KRD, og de har ansvar for bl.a. videregående opplæring. Disse nye og eksisterende oppgavene er knyttet til kompetanse, forskning og utvikling og næringsutvikling. Sentrale utfordringer er å stimulere til best mulig samarbeid og gjensidig kunnskapsutveksling mellom næringsliv, utdannings- og forskingsinstitusjoner og offentlig virksomhet i og utenfor fylket med formål kunnskapsutvikling, næringsutvikling og verdiskaping. Skal disse oppgavene løses må fylkeskommunen være en proaktiv aktør som stimulerer til aktive partnerskap ut fra regional situasjon og utfordringer. Samarbeidet med departementer, virkemiddelaktører og regional stat må utvikles videre. Samtidig må arbeidet organiseres og finansieres slik at man best mulig kan oppfylle regionale og nasjonale behov for utdanning, forskning, kunnskapsutvikling og verdiskaping.

Sesjonen gir mulighet til å diskutere hvordan regional mobilisering av kunnskap og ressurser bør innrettes for å fremme regional og nasjonal verdiskaping. Et effektivt samspill mellom regionale, nasjonale og internasjonale kompetansmiljøer vil være en viktig forutsetning. Et mål for sesjonen er innsikt i hvordan en sammen kan jobbe for samordning av regionale og nasjonale mål og innsats for å fremme størst mulig samlet verdiskaping.

Problemstillinger for sesjonen:

- Hvilke **muligheter** gir de nye oppgavene for utvikling av de ulike fagområdene regionalt og nasjonalt?
- Hva kan vi **lære av dagens ordninger og samarbeid**, hvordan kan dette videreutvikles?
- Hva slags **rammevilkår, arbeidsformer** m.v. er viktig i relasjonen mellom fylkeskommunene og departementene for å hente ut merverdi?

Muligheter

Samspel

- Det er mulighet for merverdi når man har sammenhengen i kjeden, utdanning, FoU og næringsutvikling.
- Staten skal fokusere på HVA (overordnet), regionene skal fokusere på Hva mer presist og på HVORDAN.
- Generelt var gruppene enig i at oppgaveoverføringene gir et handlingsrom for å utvikle en mer helhetlig regional utviklingspolitikk, og at dette er motiverende i arbeidet for å utvikle de aktuelle fagområdene. Det ble forventet en mobilisering lokalt og regionalt. Samtidig ble det påpekt at flere av oppgavene er underlagt til dels sterk statlig styring, hvilket kan gjøre det utfordrende å skape spillerom regionalt. Det ble diskutert hvordan det generelt kan oppstå spenning mellom sektordepartementenes ønske om styring og fylkeskommunens behov for handlingsrom i forbindelse med overføring av oppgaver. I den forbindelse ble det også fremhevet som positivt at reformen åpner for utvidede kontaktflater, herunder fylkeskommunens kontakt med nye sektordepartement.
- Den sektorvise samhandlingen må inkludere de andre/tilgrensende sektorene på en god måte (kan gi litt overlapp)
- Problemstilling å sikre at sektorvise foraene ikke blir seg selv nok. Noen ganger må vi kompensere, men hvordan?
- Neppe behov for noe på toppen av dette igjen, og kan eksisterende fora nyttes?
- Hva med et fylkeskommunalt forum for næringsutvikling, forskning og utdanning?

Regionalt forskningsfond - forskning

- Forskningsfondene vil binde sammen de eksisterende programmene på en veldig god måte.
- Vurdere evt. fusjonering mellom VRI og regionale forskningsfond – men utvikle samspillsarenaen mellom regionalt næringsliv og forskning og utdanning.
- Mobilisering regionalt. Fondene gir utvilsomt større muligheter for bedre samarbeid mellom SMB og FoU-miljø på regionalt nivå.
- Ikke glem innovasjon i offentlig sektor! Høgskolenes kompetanse viktig for off. sektor - kompetanseutvikling og engasjement Fondene gir mulighet for økt trykk i denne retning – til inspirasjon ift utvikling av nasjonalt politikk etter hvert? Vekselvirkning på erfaringsutvikling blir viktig.
- Kunnskapssamfunnet krever mer FoU-basert næringsliv – Fondene styrker samarbeidsrelasjoner regionalt og etablerer nye
- Behov for tydeligere nasjonale mål og mer rom for regionalt differensiert politikk.
- NB! De regionale fondene må sikre en god brukerorientering og deltagelse av brukere i utvikling av strategier regionalt. Treffsikkerhet er viktig.
- Ikke bare næringsrettet forskning; reformen tillater valg her, utfordringer varierer – prioriteringer bør være skreddersydd. FK og fondsstyret gis stor frihet til å definere innretningen regionalt
- RFF – en del ulike synspunkter- og noen mener dette ikke er så mye penger. Hva vil det egentlig bety? NB: ikke lage for mange strukturer
- Helhetstenkning innenfor FoU- Behov for samordnet VMA på regionalt nivå.
- Skjer mye nå i forbindelse med oppfølging av Stjernø- jf. samarbeid som det nye mantraet i UH- sektoren. Også viktig å ha i bakhodet ved inndeling og organisering

av RFF- og ja- FK, tar utfordringen med inndeling i RFF. Og FK oppfordrer staten til å følge opp i forhold til organisering av øvrige virkemiddelapparat.

- Forene næringsliv – forskning – VRI gode virkemidler – minsker avstanden-
- Vedrørende enkeltområder ble det bl.a. diskutert hvilken rolle forskningsfondene kan spille som støtte til enkeltbedrifter og innovasjonsvirksomhet, og det ble spurt i hvilken grad fondene kan brukes til noe mer enn kun forskning og utvikling. Fra departementene ble det her vist til at det arbeides med nærmere utforming av fondene. Det ble også reist spørsmål om man kan begynne å diskutere en regional utdanningspolitikk. Utdanningspolitikken i dag ble betegnet som sterkt nasjonalt styrt med begrenset regionalt handlingsrom. Det ble påpekt at fylkeskommunen har betydelig kompetanse og infrastruktur som følge av ansvaret for videregående opplæring, og at denne kompetansen og infrastrukturen kan tas i bruk i en ev. regional tilnærming til utdanningspolitikk.
- Behov for felles regionale og nasjonale læringsarenaer.
- FK- behov for oppstartsmøter.
- Utfordring: FoU for vs. i fondsregionen.

Fagskoler

- Praktisk orientering: hvilken fagkompetanse har regionen bruk for?
- Finnes mange fagskoler – kompetansetilbud bør bygges på tvers av regionene. FK må jobbe med dette!
- Fagskolenes nasjonale rolle i enkelte sammenhenger må også etterses – ikke for snevert regionalt perspektiv heller!
- Ansvaret for drift og finansiering av fagskolene ble nevnt som del av en helhetlig regional kompetansestrategi. Regionale innovasjonsselskaper som del av fylkeskommunenes helhetlige innovasjonspolitik ble fremhevet, og i forhold til næringsutvikling ble det påpekt viktigheten av å synliggjøre handlingsrommet for entreprenørskap.

Læring

- Det er også ønske om brede diskusjonsfora som kan fungere som kunnskaps- og læringsarenaer.
- Godt samarbeid fordrer god kulturforståelse
- Akershus og Oslo: Valg av samarbeidsfylkes avhenger er strategisk betinget - ikke bare snakk om gammel ”kjærlighet”
- Faglig strategiske diskusjoner i samarbeidsforumet vil være fokuset samt internasjonalt arbeid og erfaringer. Nyttig for noen og mindre for andre?
- Forskningsrådet og Oslo/Akershus har et spinklere forhold, men FR er også ferskt representert regionalt.
- Tenke helhetlig- forenkling, redd byråkrati
- Husk målene i Soria Moria
- Felles mål = verdiskaping
- Respekt- likeverd-tillit. – felles virkelighetsforståelse, reelle innflytelse
- Husk brukerfokuset
- Kommuniserer – tillit – bygge kompetanse
- Enkelte i gruppen syntes andre i gruppen hadde for stort problemfokuset – kutt ut: se mulighetene – igjen husk på brukerne og ta tak i situasjonen.
- Veldig forskjellige fylker, f.eks. mht næringsstruktur, gir politiske problemer.

- Oslofjordalliansen – flercampusmodell – regionale forskningsfond etter samme modell- fylkespolitikkerne i regionen er invitert inn og det er fullt mulig å få de på banen.
- Agderfylkene jobber politisk med sammenslåing.
- Løsningsbasert dialog.
- Generelt ble det påpekt betydningen av å bygge på det arbeidet og den kompetansen som fylkeskommunene allerede har i dag. Mye (for eksempel VRI) er allerede utarbeidet i nært samarbeid med andre. Fylkeskommunene påpekte betydningen av at det derfor ikke lages ferdige løsninger nasjonalt som så bare skal implementeres regionalt.
- I forlengelsen av mulighetsdiskusjonen under pkt 1 ble det påpekt at selve aktiveringen eller realiseringen av nye muligheter forutsetter en velfungerende samarbeidsstruktur som ivaretar begge parters (fylkeskommunene og staten) behov.
- Har allerede mange fora, og får noen nye
- FK oppfatter seg primært som utformere av regional politikk, ikke bare iverksettere av nasjonal politikk
- Ikke lenger så avhengig av samordning av politikken sentralt. Bedre at FK samordner ut fra fylkets behov og situasjon.

Innovasjon Norge

- Men: samarbeidet mellom FK og departementene om eierskapet til IN gir godt grunnlag for felles strategisk overordnede avklaringer.
- Innovasjon Norges regionkontor og Oslo/A: langvarig og godt samarbeid.
- Innovasjon Norge og 49% eierskap til FK: Er det egentlig behov for en Nasjonal samarbeidsarena? Fylkene trenger matnyttige fora, overordnet dialog er kanskje overflødig?
- Hvilke frihetsgrader vil fylkeskommunene få til å utvikle et regionalt tilpasset sett av virkemidler fra IN?
- Behov for rolleavklaring mellom IN og FK. Ved opprettelsen av IN (fra SND) fikk IN en rolle som skaper gråsoner til FK. Mye overlapp pga at både FK og IN skal være utviklingsaktører. Burde skille mellom det konkrete utviklingsarbeidet mot bedrifter (IN) og det mer brede næringsutviklingsarbeidet (FK).
- Ønsker med reell påvirkning for IN – start med å gi fylkene mulighet til å påvirke mandatet for evalueringen.
- IN skal evalueres i 09- FK ønskes å tas med i opplegget for evalueringen – og evalueringen bør også ha blikk framover.
- Resten av organiseringen av VMA må ses i lys av organiseringen av fond – jf. for eksempel Innovasjon Norge.
- Delt eierskap (51/49 pst) av Innovasjon Norge ble diskutert, og det ble påpekt at fylkeskommunene som eier må være med på den utformingen av overordnede mål som skjer på sentralt nivå. Gruppene fremhevet at det nye og utfordrende primært ligger på samhandling på nasjonalt nivå.

VRI

- VRI har vært en veldig god læringsarena for regionene forutfor etableringen av regionale forskningsfond
- Det er mye lærdom å trekke fra VRI-programmet (og prosessene), fra Forsight studiene og verdiskaping 2010 som fylkeskommunene nå kan dra nytte av i arbeidet med de regionale forskningsfond.
- VRI er lite tilpasset Osloregionen – VRI's virkemiddelbok syner salt for detaljert og kan slik framstå som nærmest detaljstyring.
- VRI ett godt skritt på veien, men mye mer lut må til! Forskningsfondet skaper muligheter. NB! Innovasjon i offentlig sektor – høgskolenes arena regionalt!
- VRI-satsinger må ses i sammenheng med nye FoU og innovasjonsstrategier.
- Vedrørende samhandling om enkeltsaker ble VRI fremhevet som et område hvor samhandlingen er på rett vei.

Rammevilkår, arbeidsformer, virkemiddel

Ressursar

- Ressursene må følge oppgavene og ansvaret som overføres fra det ene nivået til det andre for å sikre et godt samarbeidsklima.
- IN, SIVA og FR – husk fokuset på brukere, individer/næringsliv/forskning m.v. – heller enn fokus på aktørene. Aktørene er der kun pga noe andre...
- Staten og FK må sammen arbeide for å avklare roller og virkelighetsforståelse.
- Agderfylkene synes det hadde vært bedre med en føring om at alle skal samarbeide med noen, enn at det må være absolutte tall.

Arbeidsformer

- Det vil være viktig å avklare spillereglene og hverandres muligheter og begrensninger.
- Det var et felles ønske mellom departementene og fylkeskommunene om å utvikle dialogen og samhandlingen
- I hovedsak bør en bygge på eksisterende arenaer, men det er et ønske om tyngre og mer kontinuerlig deltakelse fra departementenes side.
- Hvordan operasjonalisere nasjonale mål på en differensiert måte?
- Behov for ulike dialogvirkemidler for ulike typer saksområder og i ulike faser av en prosess.
- Staten bør over for fylkene fokusere mer på hva (mål) mer enn hvordan
- Relativt lite interesse og kunnskap om FoU regionalt - opplæring er nødvendig!
- Behov for økt fokus på kompetanse regionalt, FoU og innovasjon på politisk nivå i alle regioner!
- Læringsarenaer ser FK behov for – ønskelig at KRD/dep. tar initiativ og skaper faglige møteplasser med FK som målgruppe –både for læring mellom stat og FK og ikke minst mellom FK.
- Departementene ble invitert til å hospitere i Vest- Agder og Vestfold for å lære om hvor profesjonelle de er i samordning, partnerskap m.v.
- Flere av FK trekker fram at IN, SIVA, FR m.v. må brukes mer aktivt som eksperter på sitt felt. Kan ikke regne med at FK har spesialistekspertise på alle områder.

- Viktigst å videreutvikle og bruke eksisterende arenaer og erfaringer.
- Knytt dem til reelle/konkrete problemstillinger.

Virkemidlare

- I forhold til behov for samordning på statlig side ble det reist spørsmål om muligheten for ett tildelingsbrev. Signalene fra departementene var at dette ev. vil være en sak som ligger lengre fram i tid. Også behovet for samordning blant ulike fylkeskommuner ble påpekt. Fra departementene ble det påpekt at staten har bruk for fylkeskommunenes gode innspill, og at det er nyttig og viktig at fylkeskommunene samordner innspill og tar i bruk flere kanaler. Et konkret eksempel på behov for samordning blant fylkeskommunene er målsetninger for IN.
- Et generelt poeng er at det for fylkeskommunene er ønskelig å unngå for sterk statlig styring, slik at rommet og motivasjonen for regionale initiativ ivaretas. Videre ble det påpekt som viktig at samarbeidsmodellen er rasjonell og avklarende.
- Et tema som ble diskutert, på bakgrunn av innlegget fra fylkesrådmannen i plenum, var bruken av incentivløsninger for å bidra til innovasjon og regional utvikling. Det ble vurdert som interessant å tenke videre rundt fordeler og ulemper ved incentivløsninger. Fra statens side ble det påpekt at eventuell bruk av økonomiske incentivløsninger vil måtte skje utenfor inntektssystemet for fylkeskommunene, siden inntektssystemet er basert på objektive kriterier og innføring av incentivløsninger derfor ville innebære et prinsipielt skifte i innretningen av inntektssystemet
- Behov for bedre koordinering av virkemidler, jf. Arena, NCE, VRI, nye RFF, andre regionale FoU-midler, NH, I m.v., jf. også SIVAs RIS
- SIVA: ha fokus på det som gjør oss konkurransedyktige og hindrer fraflytting. RFF interessant i så måte.

Utfordringer

- Det er en utfordring å få på plass overregionalt samarbeid ved etableringen av regionale forskningsfond. Det finnes ikke noe felles beslutningssystem fylkene imellom som kan avgjøre den geografiske inndelingen.
- Det kan også være en utfordring for fylkene at de ikke nødvendigvis er enige seg imellom omkring strategiske beslutninger i feks. INs nye styre.
- Utvidet ansvar overfor grunnskolen – behov for å avklare ansvar mellom FK og FM.
- SD – viktig å få til en samhandlingsprosess i det neste året med SVV.
- Regionalstat – viktig å se på hvordan føringer de får – slik at de får et handlingsrom til å tilpasse politikken til regionale ulikheter og behov.
- NAV er et viktig eksempel på en etat som er ønsket sterkere på banen i partnerskapsammenheng.
- Diskusjonen tok høyde for at det på noen fagområder gjenstår en del arbeid (både hos stat og hos fylkeskommunene) knyttet til innhold og begrepsavklaringer rundt nye oppgaver. Derfor ble problemstillingene i hovedsak diskutert på generelt grunnlag, og det ble påpekt momenter som bør tas med i det videre arbeidet, uten at sesjonen trakk endelige konklusjoner. På overordnet plan var det samtidig enighet om at nye oppgaver gir mulighet for en mer helhetlig regional utviklingspolitikk, samt at det ble fremhevet som viktig at staten både gir og fylkeskommunene selv skaper seg et handlingsrom til å utforme regional politikk.

Sesjon 3: Regional planstrategi – muligheter for utviklingen av samhandling mellom departement og fylkeskommuner.

Hovedtrekk i relevante endringer i plandelen av plan- og bygningsloven er vedlagt som bakgrunnsnotat.

Regional planstrategi vil være et viktig verktøy for departementene og fylkeskommunene. Dette inntreer uavhengig av forvaltningsreformen, men vil kunne bidra til å nå reformens mål om forsterket regional samordning.

Det strategiske og operative planarbeidet i fylkene er et viktig grunnlag for helhetlig samfunnsutvikling. Spesielt er det viktig å se de fylkeskommunale oppgavene i sammenheng med annen offentlig virksomhet, næringsliv og sivil samfunn. Regionale planstrategier vil også gi viktige innspill til nasjonal planlegging og til departementenes virksomhet. Samtidig må det tas hensyn til regionale variasjoner i situasjon og utfordringer for å få best mulig samfunnsutvikling og verdiskaping. Det vil derfor kreves en aktiv dialog mellom departementene og fylkeskommunene.

Fokus i sesjonen er hvilke muligheter som gis for å fylle strategiene med innhold i forbindelse med forvaltningsreformen. Utformingen av regional planstrategi må ses i lys av en rekke viktige tema, bl.a. samferdsel, arealpolitikk, klima/miljøvern, folkehelse m.v.

Problemstillinger for sesjonen:

- Hvordan skape en felles virkelighetsoppfatning om de største **utfordringene** i hvert enkelt fylke og på tvers av disse?
- Hvilke **muligheter** gir regionale planstrategier for utvikling på fylkeskommunenes ansvarsområde fra 2010?
- Hvordan bruke planverktøyet til **samhandling** mellom departementer og fylkeskommuner? Gir disse en mulighet for utvikling av (mer aktive) roller i samhandlingen?

Utfordringer

Samordning - planstrategi

- FK trenger at MD og KRD er samsnakket om at planstrategiene og den nye PBL er et sentralt verktøy i ”regional utvikling”. KRD har vært mer sexy nå RUP-krav”
- Samordning av departementenes ulike interesser
  - Fylkesmannens myndighet
  - Dialog FM - Dep, slik at Dep også står lojalt bak strategien
- Utfordringer i storregioner (på tvers av fylkesgrensene)
- Ny plandel i plan- og bygningsloven medfører større behov for samordning mellom de ulike aktørene: kommune, fylkeskommune, ulike departementer. I tillegg til samordning utfordres også partene til å forplikte seg, og gjennomføre planene. Gode intensjoner er ikke nok, de må settes ut i live. Dette krever forpliktelse og reelle ressurser til å følge opp fra de ulike partene.
- Enkelte av fylkeskommunene ønsket helhetlige, 4-årige forventningsbrev fra departementene i forhold til det regionale planarbeidet, mens andre var mer skeptiske til dette.

Sams verkelegheitsoppfatning

- Skape en felles virkelighetsforståelse
- Felles virkelighetsoppfatning? Normalt ikke noe problem regionalt/lokalt. Vanskeligere å bli enig om hva er viktigst, hvor ligger løsningene og hvordan forplikte aktørene (fra plan til handling). Bruk RPS til å forplikte staten.
- Gjennom mange års erfaring fra arbeid i partnerskap var det enighet blant fylkeskommunene om at det var en omforent forståelse og felles virkelighetsoppfatning i fylkene om utfordringer og utviklingstrekk i planarbeidet, men at fylkeskommunene ikke møter den samme forståelsen i kommunikasjonen med sentralt nivå og departementene. Fylkeskommunene opplever dette som en stor utfordring, da sentral stat er avgjørende for realisering av planene gjennom virkemiddelbruk.
- Det ble stilt spørsmål ved hvordan regionale utfordringer kan formidles til nasjonalt nivå, og etterlyst et treffpunkt mellom sentrale og regionale myndigheter, som gir grunnlag for utvikling av en felles virkelighetsforståelse og kunnskapsgrunnlag. Regional planstrategi fra fylkeskommunene kan utgjøre et grunnlag for utvikling av en felles forståelse på tvers av sektor- og departementsgrensene, og gir mulighet til å koordinere innsatsen i forhold til fylkesplanen. Planstrategien bør peke på hovedutfordringene i fylkene. Gruppen mente det var viktig at fylkeskommunene tvinges til å lage en plan for hvilke planer som skal lages (og avvikles) gjennom RPS mv.

Oppfølging - lojalitet til planstrategi

- Lojalitet til planstrategi – Kommuner - Stat
- Positive virkemidler – Tilskudd - Kompetanse
- Fylkeskommunen gis kraft i forbindelse med forvaltningsreform, i form av flere oppgaver. Det ble fremhevet at økonomi er en viktig forutsetning og virkemiddel for å lykkes i arbeidet med oppgaver etter forvaltningsreformen.

Tilbakemelding - kommunikasjon

- I samband med rullering av regionale planer var det ønske om mer kvalifiserte tilbakemeldinger, uten at det blir en langdryg prosess. Departementene bør ha en skikkelig beredskap for å ivareta oppfølgingen av RPS, det bør ikke være for høyt detaljeringsnivå, og det bør være tidsfrister (maks ett år) for tilbakemeldinger til fylkene. Enkelte mente at det burde opprettes et statssekretærutvalg for å gi arbeidet tilskrekkelig prioritert og tyngde, også med tanke på større samordning og forankring på tvers av departementsgrensene.
- Det ble pekt på at krav til medvirkning i planprosessene ikke omfatter nasjonalt nivå, at det er for lav respons til regionale planer fra nasjonalt nivå, at det er behov for større dynamikk i prosessene og at nasjonalt nivå må involveres og forpliktes sterkere. Hvis staten inntar en mer aktiv rolle i forhold til regionale planer, ble det hevdet at dette også vil bidra til å skjerpe interessen for planene. Utforming av bestillingsbrev i samband med RPS, bør legges opp som en mer aktiv prosess og i samspill med departementene. Prosessene knyttet opp mot RPS bør resultere i noe mer enn kun tilbakemeldinger til fylkene, som for eksempel utgjøre et grunnlag for utarbeidelse av regionalmeldinger, identifisering av kunnskaps- og fou-behov.

Muligheter

Regional politikk – fylkeskommunens utviklingsrolle

- Vi er positive til ”dette nye” og ser frem til revitalisering av fylkesplaner. Men en viktig forutsetning er at fylkespolitikeren/fylkestinget tør og vil ha denne muligheten og bruke rollen aktivt, prioritere problemstillinger og se ”helheten” i regionen.
- Vi må fortsatt selge budskapet om at regionale planstrategier er for hele ”fylket” og ikke bare for fylkeskommunen
- RPS gir FK mulighet til å sitte i nytt fører sete, inkl. arealdisp. Avklar tidlig ansvarsdeling og oppgaver. Gjennomgående RPS-dialog, fra start til godkjenning, med depter og vesener.
- Felles forståelse – koordinere innsats
- Viktig at fylkene tvinges til å lage en plan for hvilke planer som skal lages mv. gjennom RPS.
- Ha med økonomi, oppgaver, vilje/mulighet til å bruke virkemidler
- FK må lage en ”strategimelding” som forteller om utfordringene.
- FK må også ta et økonomisk og kompetansemessig ansvar for ”planprosessen”.

Stat

- Felles virkelighetsoppfatning i regionalt partnerskap, men ikke samme forståelse i møte med departementene. Kommunikasjon med sentral stat avgjørende i forhold til virkemiddelbruk – realisering av planene.
- RPS – grunnlag for felles forståelse om hovedutfordringene i fylkene på tvers av departementsgrenser, og gir mulighet for koordinering i forhold til fylkesplanen.
- Skikkelig beredskap i departementene avgjørende hvis RPS skal fungere, men kvalifiserte tilbakemeldinger uten en langdryg prosess. Statssekretærutvalg?
- Mer dynamikk i sluttprosessen i utforming av bestillingsbrev og RPS, der staten tar en mer aktiv rolle utover kun å gi tilbakemeldinger til fylkene. Grunnlag for regionalmeldinger, identifisering av kunnskaps- og fou-behov og sterkere kobling økonomiske virkemidler – gjennomføring av planer.

- Enkelte ønsker et helhetlig (4-årig) forventningsbrev per fylke om hva som må gjøres i RPS. Sentrale dilemmaer – detaljeringsnivå – for sterk statlig styring vs. fokus på sentrale utfordringer.

Kommune

- Vi kan og vil mobilisere kommuner til å delta i arbeid med regionale planstrategier, men dette er avhengig av at kommunene forstår hva planstrategien betyr og hvor forpliktende den faktisk er
- Det må skape motivasjon for kommunal deltagelse i planleggingen.

Regionale partnerskap

- Vi trenger regionale partnerskap for planarbeid for å hente inn både kapasitet og kompetanse til arbeid med planstrategien. Vi må unngå kompetansestrid, og ha respekt for hverandre.
- Partnerskapsavtaler?

Samarbeid mellom nivå

Samhandling:

- VG: skole: For detaljerte føringer fra sentral stat på hva skoleeierne skal gjøre. Staten burde heller styre mer på "out put".
- Kontakt med departementene: Problem at når FK møter departementene, har ikke departementenes representanter mandat til annet enn å "prate". Møtene får dermed ikke en forpliktende karakter. Skal slike møter ha noen hensikt, må begge parter ha fullmakt til å kunne gi og ta.
- Et forum der alle fylkeskommunene samtidig møter departementene, blir for generelt og vil ikke engasjere fylkeskommunene. Vil heller ha et forum der hver FK kan møte alle relevante departementer. Alternativt et felles tema alle FK og departementene møtes om.
- Fylkeskommunen er avhengig av å samarbeide med andre regionale aktører, regional stat, kommune fylkesmannen, næringsliv med videre for å lykkes. Partene forplikter seg gjennom planene og partnerskapene. Gjennom dette samarbeidet enes man om en noenlunde felles virkelighetsforståelse. På grunn av sektortenkning og interessemotsetninger er samarbeid utfordrende og sårbart, og en tidlig og åpen dialog mellom partene er ekstra viktig.
- Fylkeskommunen etterspurte mer kontakt med departementer i forkant og under planstrategiene omleggingen?. Å snakke sammen mer som likeverdige partnere bygger tillit og forståelse, dialog var ønsket fremfor skriftlig kommunikasjon og direktiv.

Fylke – kommune – regionale aktører

- Kompetanse og kapasitet. Mobilisere kommunene til å være med å planlegge.
- FKs ansvar i prosessen: må ha ressurser til å bistå/veilede.
- Hva er nytten av planstrategien? Kommunene selv vil ha nytte av å benytte seg av den regionale planstrategien i sin egen planlegging.
- Kommunene kan legge sine egne problemer/utfordringer inn i den regionale planprosessen- kan avhjelpe kompetanse/kapasitetsutfordringer.

- Få politikerne til å bruke handlingsrommet sitt. Må forstå hva grep som ligger i de regionale planstrategiene og må tørre å bruke dem.
- Bruke/skape regionale partnerskap for å få felles virkelighetsoppfatning.
- Konflikter skyves foran oss, samordning på overordnet nivå
- Viktig: skape reel enighet regionalt som grunnlag for å møte stat.
- Tidsaspektet i fylkeskommunen til politisk engasjement
- Forankring – fylkeskommune – kommune
- Gode erfaringer med samarbeid i regionalt partnerskap i fylkene
- Utfordring i høve sentrale styresmakter, spes sektordept.
- Bruke/skape regionale partnerskap for å få felles virkelighetsoppfatning.

Stat - fylke

- Forholdet mellom de ulike hensyn i PBL/sekterlover. Vil ha differensiert statlig sektorpolitikk.
- Interessant for enkeltfylker å kunne møte flere depter administrativt før arbeidet med RPS starter, for å avklare handlingsrom, harmonisere forventninger m.v., koordinert av KRD og MD. Uenig i at FM 2010 skal ha koord. rolle på vegne av depter (FK er så langt ikke invitert).
- Ja til næringsutviklingsmidler i rammetilskuddet, behov for å lovforankre regional utvikling som kjerneoppgave for FK.
- For å møte sentral stat må deptene ha langsiktige økonomiske incentiver.
- Skikkelig beredskap i dept hvis RPS skal fungere. Statssekretærutvalg? Kvalifiserte tilbakemeldinger fra dept.
- Fast nettverk mellom dept og fylkeskommuner.
- Tidsfrister – ikke langdrøye prosesser.
- Nasjonalt nivå trenger medvirkning!
- Kan skjerpe interessen for planer.

Forventningsbrev

- Viktig med tydelige forventninger fra staten til den regionale planstrategien. Bør komme samlet og ikke fra hvert enkelt sektordepartement. (Partnerskapsforum?)
  - Hva skal vi gjøre?
  - Hvordan?
  - Når ?
  - Hvem skal gjøre dette?
- Dynamikk i sluttprosessen – Utforming av bestillingsbrev og planstrategi – rps kan være et utgangspunkt for meldingsarbeid, statlig politikk, fou.
- KO vil f.eks. kunne nytte mer overordnede spørsmål som fylkeskommunalt inntektssystem, kostnadsnøkler m.v.
- Nasjonale forventningsbrev: Ønsker vi et helhetlig forventningsbrev pr fylke? Uenighet.
- Plankontrakter?

Fylkesmannen

- I forhold til å ta ”upopulære” hos fylkespolitikere beslutninger, jf. klima, er det viktig med god støtte fra staten (departementene i ryggen). Skal FM inngå avtaler på vegne av staten må de ha større handlingsrom. FM kan komme med innsigelser på ”detaljer” uten å ta hensyn til de store grepene, jf. klima kan være i konflikt med jordvern.
- Ønsker ikke at FM skal ha utviklingsoppgaver.

- Ønsker ikke dublisering av styringsstrukturer, det vil si at FM skal forvalte sentral stats politikk på alle felt.
- Vanskelig å snakke med FM fordi embetet ikke har kompetanse på FKs kjerneoppgaver. Heller direkte kontakt med departementene.
- FM's oppgaver må ikke utvides i bredden.
- Gruppen diskuterte statens rolle i det fylkeskommunale samarbeidet. Staten ble oppfattet som fragmentert, og fylkesmannen ble foreslått som et koordinerende ledd for statlig virksomhet i regionen.
- Fylkesmannens kompetanse og legitimitet samordning, prosesskompetent?
- FM er ikke i nærheten å ha kompetanse til å ” styre” statens veivesen. Det betyr at FK må departementet. Fylkeskommunens politiske ledelse vil møte Samferdselsdepartementets politiske ledelse

Folkehelse

- Ulike kryssende hensyn (eks. folkehelse – næring)
- Bevisstgjør valg
- Indikatorbruk
- Ta hensyn til folkehelsekonsekvenser
- Sliter med å konkretisere fylkeskommunen
- Bevisstheten om folkehelse varierer, sektortenkning kan være utpreget, folkehelse strekker seg over flere sektorer, og berører aktører som selv ikke er klar over sitt folkehelseansvar. Nettopp samarbeid på tvers der ulike aktører møtes avgjør om folkehelse i fylket kan bli prioritert, fordi det må foregå en læringsløype omkring folkehelsehensyn og konsekvenser mellom de ulike sektorene.
- Gjennom å bruke indikatorer og data om folkehelse i samarbeidet i fylkeskommunen, kan folkehelse få høyere prioritet – og veies opp mot for eksempel næringshensyn på en mer realistisk måte, der en tar større høyde for folkehelsekonsekvenser i for eksempel planstrategiene/partnerskapene.